

УДК 159.9

**COMMUNICATION AS A FACTOR OF PERSONALITY DEVELOPMENT
СПІЛКУВАННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ****Ksyondz A.Y./ Ксьондз А.Ю.***3rd year student majoring in / студент 3 курсу за спеціальністю
Management, Department of Management and Economy/
Менеджмент, факультету управління та економіки***Shutiak I. A./ Шутяк І. А.***Заслужений вчитель України/Zasluzhenyy vchytel Ukrainy
ORCID: 0000-0003-1237-1055**Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law,
Khmelnyskyi, Heroes of the Maidan, 8, 29013**Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький, Героїв Майдану, 8, 29013*

Abstract. *This research paper examines the role and importance of communication because it is an important factor in the development of an individual, influencing his cognitive, emotional and social development. The thesis describes the role of communication in the formation and development of personality, emphasizing its influence on the ability to perceive and express ideas, understanding emotions, as well as on social skills and interaction with others. Various aspects of communication are analyzed, including verbal and non-verbal communication.*

Key words: *Communication, personality development, integration, norms of behavior, self-knowledge, expressiveness, success, relationship, self-knowledge, communication model, sender, receiver, message, one-way communication, two-way communication, means of communication, verbal means, non-verbal means, emotional states, visual contact.*

Вступ.

Спілкування не лише є вродженою потребою, але й відіграє значну роль у формуванні суспільства. Воно сприяє інтеграції, встановленню норм поведінки та взаємодії, а також допомагає особистості в пізнанні світу та самопізнанні. Крім того, спілкування дозволяє людині виражати себе, реалізовувати свої потреби та досягати успіху в різних сферах життя.

Суттєвий внесок у розвиток теоретичних засад спілкування зробили вчені, такі як Л.П. Буєва, М.С. Каган, В.М. Соковкин, А.Н. Леонтьєв, Г.М. Андрєєва, Б.Г. Ананьєв і В.М. М'ясенцев, які вказані в джерелах [3, 4,6].

Спілкування - це складний та багатоплановий процес, що виникає з потреби у спільній діяльності між людьми. Воно включає в себе обмін інформацією, розвиток спільної стратегії взаємодії та здатність сприймати та розуміти свого співрозмовника.

Дослідження спілкування відбувається у декількох напрямках.

- Філософський підхід розглядає спілкування як процес формування людської сутності через активність та взаємодію.
- В загально-соціологічному плані спілкування розглядається стосовно до розвитку і формування особистості в рамках різних соціально-економічних формацій [5].
- Психологічний аспект зосереджується на вивченні взаємозв'язку спілкування та формування особистості на всіх етапах життя.

- Соціально-психологічний підхід досліджує механізми впливу спілкування на особистість через взаємодію з групою.

Вчені акцентують увагу на тому, як саме спілкування допомагає конкретній особі усвідомити та засвоїти загальний досвід, накопичений людством, що дозволяє їй подолати обмеженості власного існування. Процес самопізнання відбувається в спілкуванні, яке включає взаємодію як з самою собою, так і з суспільством, і яке сприяє розвитку особистості.

Модель комунікації включає трьох основних учасників: відправника, одержувача і повідомлення. Крім того, існують два типи комунікації: одностороння, де немає обміну зворотнім зв'язком, і двостороння, де відбувається взаємодія та обмін інформацією між учасниками.

У всіх осіб спілкування відбувається за допомогою певних комунікаційних засобів. Людина може виражати свої думки через слова та жестикуляцію, створюючи простір спілкування, який поєднує її внутрішній та зовнішній світ. У процесі комунікації використовуються вербальні (словесні) та невербальні засоби (міміка, жести, рухи тіла). Люди спочатку вчаться невербальним засобам передачі інформації, наприклад, відчуваючи емоційні стани батьків, реагуючи на їхню інтонацію голосу та вираз обличчя. Навіть при зустрічі з незнайомими людьми враження формується переважно за допомогою невербальних сигналів, таких як візуальний контакт та емоційний вираз.

Комунікація може бути класифікована за різними критеріями:

- В залежності від учасників вона може бути міжособистісною, міжгруповою, міжсоціумною або спілкуванням між особистістю і групою.
- За кількісними характеристиками учасників виділяються самоспілкування, міжособистісне спілкування та масові комунікації.
- Характер спілкування може бути опосередкованим або безпосереднім, діалогічним або монологічним.
- За цільовою спрямованістю виокремлюють анонімне, рольове, неформальне спілкування. У процесі спілкування можна виділити три основні функції передачі та сприйняття інформації: комунікативну, інтерактивну та перцептивну.

Комунікативна функція включає в себе будь-які способи обміну і передачі інформації, які допомагають людині збагатити свій досвід, отримати знання, вивчити нові навички та краще розуміти інших людей. Вона є ключовим елементом у розвитку суспільства, наукового прогресу та особистісного зростання. У всіх аспектах життя людей обмін інформацією відбувається завдяки комунікативній функції спілкування.

Комунікативна функція спілкування - це процес обміну інформацією, який відбувається за допомогою мови та інших засобів комунікації. Вона є ключовою для збагачення досвіду, отримання знань, розвитку навичок і розуміння інших людей. Ця функція є важливою для соціального, наукового прогресу та індивідуального розвитку. Обмін інформацією через комунікативну функцію відбувається у всіх сферах життєдіяльності людей.

Комунікація завжди включає в себе вплив на інших людей та зміну їхньої поведінки. Це проявляється через інтерактивну функцію спілкування, яка включає функцію впливу. Ради, настанови, вимоги та розпорядження, висловлені мовою, є спонуканнями до дії та регулювальниками поведінки. Під час спільної діяльності кожен учасник взаємодії впливає на інших своїми діями, що призводить до взаємної зміни поведінки та взаємодії.

Під час обміну інформацією та встановлення комунікативних зв'язків для досягнення мети діяльності люди взаємодіють та впливають один на одного. Це дає їм можливість сприймати фізичні, психологічні та індивідуальні особливості кожної сторони, що є проявом перцептивної функції спілкування.

Людина є вищою формою життя на Землі і досягає свого розвитку та потенціалу тільки взаємодіючи з іншими представниками свого виду. Вона існує, функціонує і прогресує тільки в колективі, спілкуючись та співпрацюючи з іншими індивідами.

У спілкуванні людина досягає своїх мет і завдань, а також входить у соціальні відносини, використовуючи різноманітні механізми. Кожна особистість має свої психологічні особливості, які допомагають їй взаємодіяти з іншими і відчувати себе частиною суспільства. Ці здібності і властивості у спільному використанні можна назвати комунікативним потенціалом людини, який проявляється в різних сферах життя.

Отже справжній розвиток особистості у суспільстві неможливий без взаємодії та спілкування з іншими людьми. Через спілкування людина виявляється як особистість, як для інших, так і для себе самої. Цей процес сприяє формуванню стійких комунікативних зв'язків, обміну інформацією, впливу один на одного, а також сприйняттю та відображенню соціальних відносин. Спілкування є активним процесом взаємодії людини з оточуючим світом, де вона виражає свої уявлення про інших людей, предмети, явища, світ та саму себе.

Література:

1. В. Шапар "Сучасний тлумачний словник", Харків - «ПРАПОР», 2009.
2. В.С.Горський "Історія української філософії" 3-тє видання, К. -Наукова думка, 2007.
3. М.М. Філоненко "Психологія спілкування", К. - «Центр учбової літератури», 2018.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. "Соціальна психологія": Навчальний посібник. - (Альма-Матер), К.: Академвидав, 2005.
5. Піча В.М. "Соціологія": загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України. - К.: Каравела, 2016.
6. С.Д.Максименко, В.О. Соловієнко "Загальна психологія", навчальний посібник, К. - МАУП, 2000

Науковий керівник: викладач, Заслужений вчитель України, Шутяк І.А.

Стаття відправлена: 15.04.2024

© Ксьондз А.Ю.